

*100 let činnosti
„Včelařského spolku pro Radim a okolí”
1914 - 2014*

Radim 2014

Začátky organizovaného včelaření

1914 – 1929

Na sklonku Rakousko-Uherského mocnářství jsou v Čechách zakládány různé zájmové spolky. Nejinak tomu bylo i u včelařů. Již v r. 1872 byl založen „Zemský ústřední spolek včelařský pro Království české“. A tak i na jičínsku jsou zakládány místní spolky.

1891 Lomnice nad Popelkou
1896 Nová Paka
1901 Sobotka
1905 Rožďalovice, Lužany
1907 Jičín
1908 Libáň
1910 Kopidlno
1914 Radim

Jak je z přehledu patrné, Včelařský spolek pro Radim a okolí, vznikl jako jeden z posledních. Založení, u jehož zrodu stáli pánové:

*Jakub Andrle, mlynář z Tužína
Oldřich Ševců, rolník ze Lháně
Jan Sedláček, rolník ze Studeňan*

předcházelo povolení C. K. místodržitelství pro Království české ze dne 5. ledna 1914. Na svolané schůzi chovatelů včel, konané 8. února 1914 v hostinci Na poště, byli do vedení zvoleni následující včelaři:

<i>Jakub Andrle</i>	<i>předseda</i>
<i>Oldřich Ševců</i>	<i>jednatel</i>

Dále jsou uvedeni členové:

<i>František Draslar</i>	<i>Josef Špingr</i>
<i>Jan Vágenknecht</i>	<i>Vít Vindyš</i>
<i>Čeněk Vindyš</i>	<i>Josef Seligr</i>
<i>Josef Bajer</i>	<i>Josef Kraus</i>
<i>František Procházka</i>	<i>Josef Menčík</i>
<i>Ladislav Vágenknecht</i>	<i>František Andres</i>
<i>Antonín Dlouhý</i>	<i>Václav Gajsl</i>

Hned na počátku fungování nově založeného spolku vznikají těžkosti s jeho řízením. Začíná 1. světová válka a mnozí činovníci jsou povoláni do vojenské služby. V lednu 1915 byla svolána mimořádná členská schůze, na níž byli zvoleni noví členové výboru a další náhradníci za případně povolané vojáky:

<i>Josef Seligr</i>	<i>pokladník</i>
<i>Josef Nožička,</i>	<i>jednatel</i>
<i>Jan Vágenknecht</i>	<i>jednatel</i>
<i>Vít Vindyš</i>	<i>hospodář pro příděl cukru</i>

Zajímavá je i z té doby podaná zpráva o finančním hospodaření:

příjem	88 korun, 90 haléřů
výdaje	88 korun, 45 haléřů
zůstatek	45 haléřů

Pro zajištění činnosti spolku po dobu válečnou byl zvolen př. Josef Seligr. Schůzová činnost po dobu válečnou ustala.

Radost z ukončené války se projevila v nové práci spolku. Jak je psáno v pamětní knize, 1. poválečná valná hromada, jak byly členské schůze nazývány, se uskutečnila 20. listopadu 1919. V zápisech je uvedeno, jak všechny přítomné uvítal předseda, ale i pokladník a jednatel v jedné osobě, přítel Seligr. Všichni přítomní jmenovanému poděkovali za pracovní úsilí, kterým zajistil přežití spolku během válečných let. Poté byla provedena řádná volba nového výboru, do jehož čela byl novým předsedou Včelařského spolku pro Radim a okolí jednohlasně opět zvolen:

Josef Seligr

Další činovníci byli zvoleni následovně:

př. Končický	místopředseda
př. Bajer	jednatel
př. Nožička	pokladník

Valnou hromadou bylo usneseno zvýšení členského příspěvku z 8,-K na 9,-K pro daný rok. Důvodem byl schodek finančního hospodaření ve výši 88 haléřů.

V této době měl radimský spolek členy i ve Lhotě Bradlecké a v Újezdci. V rámci osvěty, která napomáhala rozvoji včelaření, byla uvedena přednáška učitele Špingra na téma: „Od rojení včel až po jejich zazimování“.

Pozdější činnost včelařů upadala. Z uváděných 27 členů se zúčastňovalo schůzí jen 13, a tak i zápisy z let 1920 - 1924 jsou stručné.

Další zápis pochází z roku 1926. V této době jsou používány různé úly a různé rámkové míry. Úly jsou již většinou dřevěné, ale přežívají i některé typy „slamáků“. V zápisech nejsou udávány počty včelstev u jednotlivých chovatelů.

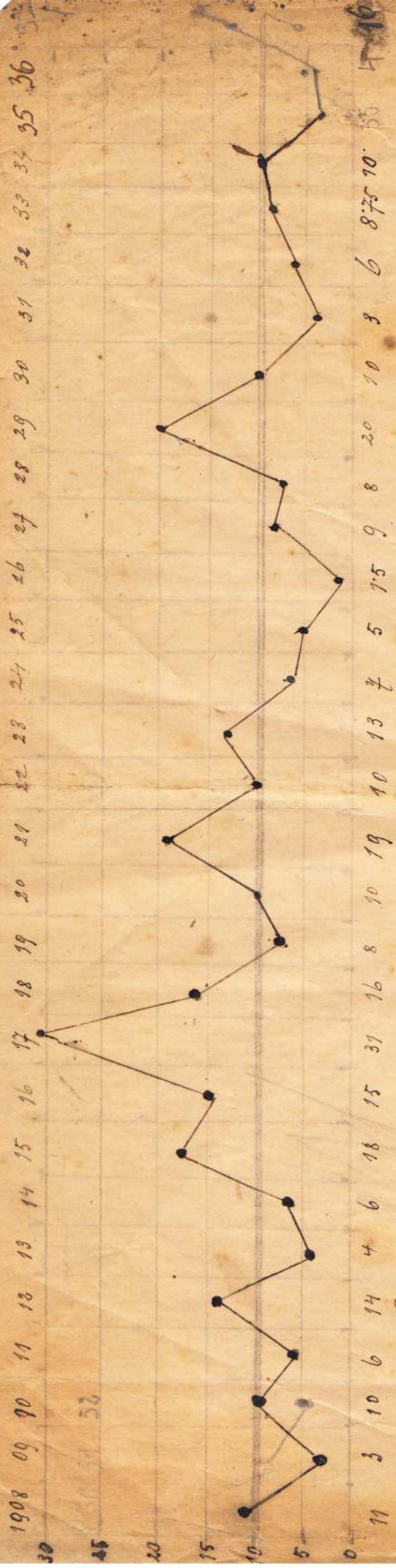
Co se týče výnosu medu, ten nám přiblíží dochovaný diagram pana učitele Háška. Není ale uvedeno z kolika včelstev jsou průměry počítány.

Nejnižší výnosy:

1926	1,5 kg
1909, 1931	3 kg

Rekordní rok:

1917	31kg
------	------

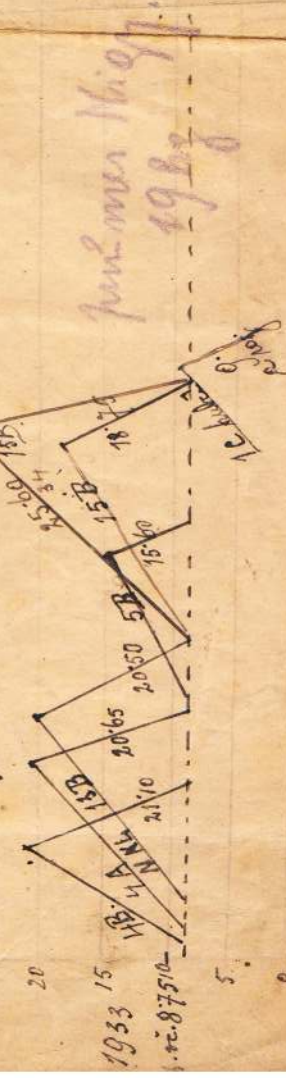

Průměr včelína

Diagram výnosu medu na doby včelíni poz. do roku 1930 - při ylašk.

Vál = vol roku = 1906.

Diagram kusev. včel. " Nigra "

1938 - prům 13.50
 1939 - " 13 -
 40 - 6.50
 1950 - 20.
 1951 9
 52 4.5

yasko

průměr na 30 kg
 medu d. 10 kg

1930 – 1939

První zápis v „Protokolární knize“ z třicátých let je až z 11. prosince 1932. Na této členské schůzi způsobil velký rozruch návrh „Berní správy“ (dnešní finanční správa) na zavedení poplatku z chovaného včelstva. Proti návrhu se všichni přítomní rezolutně ohradili.

Na funkci předsedy rezignoval př. Josef Seligr, který udržoval při životě včelařský spolek od r. 1915. Do funkcí byli zvoleni:

<i>Jan Militký</i>	<i>předseda</i>
<i>Josef Bajer</i>	<i>jednatel</i>

Neúčast členů na schůzích se přítomní snaží napravit odhlasováním pokuty 5,-K ve prospěch pokladny. Finanční hospodaření za rok 1934 končí přebytkem, i když jen 1,-K. Členská základna se v těchto letech pohybuje kolem 20 členů s 230 chovanými včelstvy. V tomto období pokračuje vzdělávání chovatelů. Zápisy hovoří o pořádání kurzu chovu „matiček“ v Nové Vsi. Je uspořádána výstava včelařství v Lomnici nad Popelkou.

Častá je zmínka o roztočové nákaze. Jsou odebírány vzorky 30-ti včel z každého včelstva. Roztoč parazituje v paždí křidélek a znemožňuje tak létání včel. Léčení je prováděno odpařováním přípravku „Fiaro“.

Celková činnost včelařů radimského spolku zůstává podobná jako v letech minulých. Je však ovlivňována nadcházející 2. světovou válkou. Veškerá schůzová činnost se odbývá v hostinci Na poště u Bajerů. Údobí třicátých let začíná v protokolární knize zápisem z r. 1932 a končí pouhým nadpisem r. 1938. Nové organizované scházení začíná až v r. 1943.

1940 - 1949

Začala válečná léta a spolková činnost tak byla značně omezena. Valná hromada svolaná na 21. března 1943 se konala po pětileté pauze (od roku 1937), opět v hostinci Na poště. Této schůzi se zúčastnil, patrně jako dohled, zástupce Okresního úřadu v Jičíně, pan štábní strážmistr Sedláček ze Železnice. Bylo zvoleno nové vedení spolku:

<i>Jan Militký</i>	<i>předseda</i>
<i>Václav Polák</i>	<i>jednatel</i>

Zvoleni byli i další členové za jednotlivé obce:

<i>František Svatý</i>	<i>Dřevěnice</i>
<i>František Vindyš</i>	<i>Radim</i>
<i>Václav Polák</i>	<i>Studeňany</i>
<i>Milena Andrllová</i>	<i>Tužín</i>
<i>Antonín Mařátko</i>	<i>Újezdec</i>
<i>Josef Jahodka</i>	<i>Lháň</i>

V této době jsou předepisovány dodávky medu. Není zapsáno v jaké výši. Je ale uvedeno, že „Svaz pro drůbež, vejce a med“ za nesplněnou dodávku medu vyhrožuje pokutováním a zastavením přidělu cukru.

V r. 1947 ústředí žádá o příspěvek 50,-Kčs na každé včelstvo a 3,-Kčs na tlumení roztoče. Příděl cukru v tomto roce činil 10 kg na včelstvo.

Politické změny z r. 1948 jsou vedeny v zápise. Ministerstvo vnitra uvaluje národní správu na „Zemské ústředí“. Správcem se stává Ladislav Behm, farář v.v., včelař v Doksech. Spolek měl povinnost ustanovit tzv. akční výbor. Jeho složení bylo následující:

<i>Jan Militký</i>
<i>Josef Seligr</i>
<i>Jan Kaska</i>
<i>Václav Ducháček</i>
<i>Václav Polák</i>

V r. 1949 byl snížen příděl cukru na 9 kg.

V r. 1950 byl zrušen hostinec Na poště, kde se po 36 let odbývalo včelařské dění od založení spolku.

1950 - 1959

V padesátých letech začíná včelařit státní sektor, tj. státní lesy a statky a JZD. Radimská organizace má za úkol dodat 15 včelstev. Dodávalo se v tzv. rojáčcích, 6 rámečků 39x24. Z každého přezimovaného včelstva byla stanovena dodávka 3 dkg vosku nebo 10 dkg voští a 1,30 kg medu.

Po 43 letech užívání zaniká původní název „Včelařský spolek pro Radim a okolí“, kterým bylo včelařské uskupení označováno od svého založení. Byl nahrazen celostátním názvem „Základní organizace Českého svazu včelařů v Radimi“.

Proběhly nové volby:

<i>František Vindyš</i>	<i>předseda</i>
<i>Zdeněk Militký</i>	<i>místopředseda</i>
<i>Václav Polák</i>	<i>jednatel</i>

V tomto období byli přijati noví členové:

*Jaroslav Machart
Ludmila Vichová
Václav Ťukal
Lubomír Svatý
Václav Nožička
Václav Luňák
Jaroslav Kořínek
Václav Kunt*

Čestným uznáním za dlouholetou včelařskou činnost a za práci v místní organizaci byli oceněni:

*Jan Militký
Josef Seligr*

Byl odhlasován příspěvek 20 haléřů za včelstvo a půjčka 200,-Kčs na stavbu pokusného včelína v Bakově u Náchoda. Příděl cukru činil 7 kg na včelstvo. Byl zaváděn nový typ úlů zvaný „Pětiletka“, kterým byly vybaveny státní a družstevní včelíny.

V této době čítá členská základna 34 včelařů, kteří chovají 270 včelstev.

1960 – 1969

Období šedesátých let bylo zahájeno členskou schůzí konanou 28. února 1960, kde proběhly volby na nové období. Z výsledků voleb vzešlo vedení v tomto složení:

<i>František Vindyš</i>	<i>předseda</i>
<i>Zdeněk Militký</i>	<i>místopředseda</i>
<i>Josef Havel</i>	<i>hospodář</i>
<i>Václav Nidrle</i>	<i>jednatel</i>

Za 60-ti letou věrnost včelařství obdrželi čestné uznání:

*Jan Kaska
Jan Sedláček*

Byli přijati noví členové:

*Jan Stříbrný
Milada Vaničková
Václav Nidrle
Anna Militká*

Členská základna tak dosáhla počtu 42 včelařů, jenž byl nutný pro zachování spolku. Další noví členové byli přijati v letech 1963 - 1965, a to:

*Hynek Adolf
Marie Petrová
Josef Erlebach
Josef Matěcha
Josef Novosvětský*

V r. 1963 opustil řady včelařů ve svých 90-ti letech:

Josef Seligr

V r. 1968 odešli dlouholetí členové:

*Václav Kopecký
Jan Sedláček, zakládající člen*

V tomto období končí přímá podpora včelařů cukrem. Finanční podpora na nákup cukru následně činí 25,-Kčs na včelstvo.

1970 – 1979

Začátkem r. 1970 je uváděna členská základna v počtu 42 včelařů s 229 včelstvy. Výše finančních prostředků v pokladně je 1.229,- Kčs.

Za nového člena byl přijat:

Alois Koudelka

Byla uctěna památka zesnulých členů:

Václava Poláka

Josefa Matěchy

V roce 1971 byl zvolen nový výbor:

<i>František Vindyš</i>	<i>předseda</i>
<i>Zdeněk Militký</i>	<i>místopředseda</i>
<i>Václav Nidrlé</i>	<i>jednatel</i>

V roce 1972 bylo uděleno čestné uznání:

Ondřeji Singrovi

V r. 1973 se objevila první zmínka o moru plodu, který se vyskytl ve Valdicích.

V roce 1974 bylo na výroční schůzi vzpomenuo 60. výročí založení spolku. K tomuto výročí spolek uvádí 40 členů, kteří chovají 300 včelstev.

Jsou pořádány přednášky na různá témata:

Jak chovat silná včelstva

Výroba umělohmotných nástavkových úlů, jak v nich včelařit

Jak léčit nosemu Fumagilinem

Jak využívat přípravku BEF proti akarínose

Účinný přípravek BEF vyvinul doc. Svoboda, ředitel výzkumného ústavu v Dole n. Vlt.

1980 – 1989

V r. 1981 bylo zvoleno nové vedení:

<i>František Vindyš</i>	<i>předseda</i>
<i>Zdeněk Militký</i>	<i>místopředseda</i>
<i>Václav Nidrle</i>	<i>jednatel</i>
<i>Jaroslav Kořínek</i>	<i>pokladník</i>

Novými členy se stali:

Jiří Černý
Ing. František Bílek

Členové byli informováni o výskytu roztoče varoa na sousedním semilsku. V tomto období je „varoaza“ tlumena přípravkem „Taktik“, který se aplikuje postřikem na zimující včelstva. V r. 1984 je již prováděna fumigace zapálením odpařovacích pásků se dvěma kapkami účinné látky.

V r. 1985 bylo za 50-ti letou činnost ve včelařství předáno čestné uznání:

Zdeňku Militkému

Na podzimní schůzi 7. 12. 1985 byla uctěna památka zesnulých členů:

Františka Vindyše, dosavadního předsedy
Josefa Havla, člena výboru

Za nové členy byli přijati:

Bohumila Vindyšová
Josef Havel ml.

Počet členů ke konci 80-tých let činil 26 včelařů, kteří chovali 206 včelstev. Příspěvek na nákup cukru byl poskytován ve výši 35,- Kčs. Byl zakoupen vyvíječ na ošetření aerosolem, který uvedl do provozu př. Kořínek. Činnost s kočováním začali př. Machart a př. Bajer.

1990 – 1999

V tomto desetiletí se pohybuje členská základna v průměru kolem 20 členů. Počty včelstev se odvíjejí podle výnosu medu v jednotlivých letech, a to kolem 200.

Je věnována značná pozornost zdravotnímu stavu včel. V sousedních spolecích je zaznamenán první záchyt roztoče varoa. Uváděny jsou Lužany a Semily.

Další nepříjemná zpráva přichází z pardubicka, kde se vyskytl mor včeliho plodu. Stále se ještě provádí léčení proti nosemě. Začátkem tohoto údobí je zjištěn výskyt roztoče u př. Ducháčka na Tužíně a v následujících letech u dalších chovatelů.

V r. 1996 přineslo dlouhé zimní období bez proletu silný výskyt úplavice. Dochází ke zvýšenému úhynu včelstev o 15-20%. Ve vyšších polohách našeho okresu jsou ztráty ještě vyšší.

Léčení proti varoaze je prováděno 2x fumigací a 1x aerosolem přípravkem „Varidol“.

Na jednotlivých schůzích si členové stěžují na špatné medné výnosy.

Jsou likvidovány přilehlé zahrady u obcí a převáděny na ornou půdu. Ubývá jarní pastva pro včely. Později se situace lepší tím, že je ve větší míře pěstována řepka. Lepší se počasí v měsíci červnu a díky tomu se zvýšila produkce medovicového medu.

Ve finanční zprávě upozorňuje finanční hospodář na minimum peněz v naší pokladně, pouhých 177,33 Kč. Během desetiletí se situace mění k lepšímu a v r. 1999 je stav finančních prostředků 4.690,73 Kč.

V r. 1999 je za nového člena přijat:

Vratislav Kříž

2000 – současnost

Do význačného zlomu tisíciletí naši včelaři vstoupili v počtu 20-ti členů se 183 včelstvy. Počty včelařů a chovaných včelstev:

7 včelařů	chová 1-5 včelstev
7 včelařů	chová 6-10 včelstev
2 včelaři	chovají 11-15 včelstev
3 včelaři	chovají 16-30 včelstev
1 včelař	chová 30 a více včelstev

Pro vedení spolku od roku 2000 byli zvoleni:

Jiří Podrazil	předseda
Hynek Adolf	místopředseda
Václav Nidrle	jednatel
Jaroslav Kořínek	pokladník
Vratislav Kříž	revizní komise
Zdeněk Ducháček	revizní komise
Ladislav Morávek	revizní komise

Další volby v roce 2005 složení výboru téměř nezměnily. Pouze do funkce místopředsedy nastoupil:

Václav Luňák

Volby v roce 2010 nepřinesly žádné změny a výbor pracuje ve stejném složení jako minulých 10 let.

Chovatelskou základnu v tomto období rozšířili:

př. Hanke	v r. 2002
František Nydrle	v r. 2002
Roman Juraj	v r. 2004
Josef Novosvětský	v r. 2007, převzal včelstva od manželky
Hana Válková	v r. 2007
Vladimír Tůma	v r. 2011

S chovem včel skončila, jak uvedla, pro pokročilý věk, v té době 93 let:

př. Růžena Korosová

V r. 2013 odstěhovala svá včelstva do Hrubého Jeseníku v okrese Nymburk:

Hana Válková

V tomto období nás opustilo několik našich dlouholetých členů:

Jaroslav Machart	v r. 2004
Zdeněk Militký	v r. 2004
Karel Sál	v r. 2007
Jan Stříbrný	v r. 2007
Václav Říha	v r. 2012

Celková zdravotní situace včel je obdobná jako v minulých letech. Stále se bojuje proti varoáze, opakovaným prováděním fumigace přípravkem „Varidol“ a následně ještě 1x aerosolem. Při výskytu větším než 3 roztoči na včelstvo je nařízen jarní nátěr zavičkováného plodu přípravkem „M-1 AUR“, včelaři nazývaným „Maurik“. V podletí je podle potřeby používána kyselina mravenčí, tzv. „Formidol“ ve formě buničninových destiček. Jednorázově byl použit i přípravek „Gabon“, účinná látka napouštěná do pásyky dýhy a umístěna mezi plásty.

Stále hrozí mor včelího plodu. Při jeho výskytu jsou včelstva i pracovní pomůcky likvidovány spálením. V našem spolku se zatím nevyskytl a jak je psáno v pamětní knize, nestalo se tak ani během minulých 100 let.

Průměrný počet včelstev se pohybuje kolem 200, ale stále mírně klesá.

v r. 2000 je uváděno	20 chovatelů	183 včelstev
2005	18	246
2010	18	201
2013	14	196

Průměrné výnosy jsou uváděny mezi 12-19 kg, v posledních letech dosahují až 24 kg. Výnosy jsou odvislé od květové nabídky, výskytu medovice a hlavně vhodného počasí v době snůšky. Chov včel je částečně dotován finančním příspěvkem, který se mění podle množství chovaných včel. Příspěvek od ministerstva zemědělství je po více let stále stejný bez ohledu na počet včelstev. A tak čím je více včelstev, tím dostane jednotlivé včelstvo méně. V roce 2000 to bylo 144,-Kč, v roce 2007 152,-Kč a v r. 2011 už jen 93.50Kč.

V jednotlivých obcích naší působnosti je chováno přibližně toto množství včelstev:

Tužín	40
Radim	70
Dřevěnice	20
Lháň	50
Studeňany	15

Vzhledem k tomu, že jediný chovatel v obci Studeňany dosáhl důchodového věku a odstěhuje se, zůstane obec poprvé po 100 letech bez včel.

Občané by si měli uvědomit, že včelařství je záslužná činnost. Včely jako nejpočetnější hmyzí opylovač dovedou během 3 jarních květnových týdnů opylovat většinu ovocných stromů a keřů.

V závěru musíme připomenout zásluhy našich předků včelařů, kteří „Včelařský spolek“ nejenom založili, ale i dokázali udržet v činnosti během obou světových válek. Dokázali uchovat knihu zápisů z jednotlivých schůzí. Př. Zdeněk Militký je použil k sepsání „Kroniky“. Jeho zásluhou jsme ještě dnes schopni vrátit se do začátků včelařského spolku, a to až do časů Rakouska-Uherska. Poděkování patří všem jednatelům, kteří jsou podepsáni pod jednotlivými zápisy.

První zápis z roku 1914 pořídil př. Oldřich Ševců, v dalších letech 1920-1937 př. Josef Bajer, v letech 1943-1960 př. Václav Polák, učitel z Radimi, a od r. 1961 až do dnešních dnů př. Václav Nidrlé.

Václav Nidrlé vede „Knihu zápisů“ a „Kroniku“ neuvěřitelně dlouho. Vede zápisy i dalších obecních organizací, a to neobyčejně schopně. Zápisy včelařské činnosti doplňoval fenologickým pozorováním, uváděl začátky rozkvětu všech rostlin důležitých pro život včel, doplnil i ornitologická pozorování, dobu návratu špačků, konipasů, vlaštovek i jiříček. Součástí jsou i zprávy meteorologické.

Největším chovatelem včel byl př. Jakub Andrle, náš první předseda. Podle dostupných pramenů choval 100 včelstev v tzv. třípatrových dvojácích s rámkovou mírou 30x24, která je v našem kraji nazývána jako „Lužanská“. Dalším chovatelem s vysokým počtem včelstev byl přítel Kaska ze Soběraze. Celá jeho zahrada byla ozdobena skupinami úlů, ale i jednotlivě rozestavěnými úly různé velikosti. Jejich množství se také blížilo stovce. Dalším velkovčelařem byl i př. Jan Militký z Dřevěnice, otec př. Zdeňka Militkého, zakladatele naší kroniky.

Za velký poklad musíme pokládat diagram snůšky včel od roku 1906 až do roku 1937. Zápis mimo křivku zachycuje výsledky ještě z let 1938-1952. Připojen je i malý diagram kmene „Nigra“.

Celkovému včelařskému vzdělávání v současné době přispěje kurs chovu matek u př. Vlastimila Dlaba. Každoročně začínáme odbornou přednáškou v měsíci lednu zv. Mlázovice. Další vzdělávací akce, označovaná jako včelařská pouť, se koná v Židovicích. Jde o odborné přednášky, ale i nabídky různého včelařského náčiní. Zde je nutno ocenit obětavost členů ZO Kopidlno, př. Antonína Erbena a př. Oldřicha Suchoradského.

Závěrem si popřejme do dalších let zvýšení zájmu mladé generace o včelaření a hodně úspěchů v naší včelařské práci.

V Radimi, v únoru 2014

*Průvodce činnosti včelařů v Radimi a okolí za posledních 100 let sestavili
př. Václav Nidrle a př. Jiří Podrazil. Údaje čerpali z “Pamětní knihy” a “Knihy zápisů”
vedených ve spolku. Jako podklad pro grafickou úpravu obálky a pamětního listu
posloužila fotografie Miroslava Šimka, kterou ochotně poskytl. Přepis rukopisu
a grafickou úpravu provedli a tisk zajistili Martina, Hana a Petr Válkovi.*

*Český svaz včelařů
základní organizace Radim u Jičína
vydává*

P A M Ě T N Í L I S T

*u příležitosti 100. výročí založení
a nepřetržité činnosti.*

*Na slavnostní schůzi
v hostinci Na poště v Radimi
byl dne 8. února 1914 založen
„Včelařský spolek pro Radim a okolí”.*

*U jeho vzniku stáli:
Jakub Andrlé - mlynář z Tužína
Jan Sedláček - rolník ze Studeňan
Oldřich Ševců - rolník ze Lháně*

Radim 2014